

SISÄMARKKINOIDEN YLEISET PERIAATTEET

Sisämarkkinat ovat vaurauden ja vapauden alue, jolla on mahdollisuus saada tavaroita, palveluja ja työtä, hyödyntää liiketoimintamahdollisuuksia ja nauttia kulttuurisesta monimuotoisuudesta. Sisämarkkinoiden syventäminen entisestään voisi tuoda EU:n kuluttajille ja yrityksille merkittäviä hyötyjä, mutta se edellyttää jatkuvia toimia. Erityisesti digitaaliset sisämarkkinat tarjoavat uusia mahdollisuuksia vauhdittaa taloutta (verkkokaupan välityksellä) ja auttavat vähentämään byrokratiaa (sähköisen asioinnin ja julkisten palvelujen digitoinnin ansiosta). Viimeaikaiset tutkimukset osoittavat, että tavaroiden ja palvelujen vapaan liikkuvuuden periaatteen sekä tällä alalla hyväksytyyn lainsäädännön tuottama hyöty on vuositasolla arviolta 985 miljardia euroa.

OIKEUSPERUSTA JA TAVOITTEET

Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen (SEUT) 4 artiklan 2 kohdan a alakohta sekä 26, 27, 114 ja 115 artikla. Jo vuoden 1958 Rooman sopimuksella perustetuilla yhteismarkkinoilla pyrittiin vapauttamaan jäsenvaltioiden välinen kauppa. Päämääränä oli lisätä taloudellista vaurautta ja myötävaikuttaa sopimuksen tavoitteeseen ”Euroopan kansojen yhä läheisemmästä liitosta”. Vuonna 1986 tehdyn Euroopan yhtenäisasiakirjan myötä Euroopan talousyhteisön (ETY) perustamissopimukseen sisällytettiin sisämarkkinoiden tavoite. Sisämarkkinat määritellään ”alueeksi, jolla ei ole sisäisiä rajoja ja jolla tavaroiden, henkilöiden, palvelujen ja pääomien vapaa liikkuvuus taataan”.

SAAVUTUKSET

A. Vuoden 1958 yhteismarkkinat

Rooman sopimuksen päätavoite eli yhteismarkkinat saavutettiin vuoden 1968 tulliliiton, kiintiöiden poistamisen, kansalaisten ja työntekijöiden vapaan liikkuvuuden sekä vuonna 1970 arvonlisäveron (alv) käyttöönoton myötä tapahtuneen verotuksen jonkinasteisen yhdenmukaistamisen kautta. Tavaroiden ja palvelujen kaupan vapautta ja sijoittautumisvapautta rajoittivat kuitenkin edelleen kilpailua haittaavat viranomaiskäytännöt.

B. Sisämarkkinoiden perustaminen 1980-luvulla ja Euroopan yhtenäisasiakirja

Yhteismarkkinoiden perustamisvaikeuksien katsottiin johtuvan pääasiassa liian yksityiskohtaisesta lainsäädännön yhdenmukaistamismenetelmästä ja neuvoston päätöksenteossa edellytettävästä yksimielisyyden periaatteesta. Poliittinen keskustelu

asiasta johti 1980-luvun puolivälissä siihen, että Euroopan talousyhteisössä ryhdyttiin harkitsemaan perusteellisempaa tapaa saavuttaa kaupan vapauttamisen tavoite: ratkaisu oli sisämarkkinat.

Heinäkuun 1. päivänä 1987 tuli voimaan Euroopan yhtenäisasiakirja, jossa sisämarkkinoiden toteuttamisen täsmälliseksi määräajaksi vahvistettiin 31. joulukuuta 1992. Lisäksi siinä vahvistettiin sisämarkkinoiden päätöksentekomekanismeja ottamalla käyttöön määräenemmistöäänestykset päätettäessä yhteisistä tullitariffeista, palvelujen tarjoamisen vapaudesta, pääomien vapaasta liikkuvuudesta ja kansallisen lainsäädännön lähentämisestä. Määräaikaan mennessä oli annettu yli 90 prosenttia vuoden 1985 valkoisessa kirjassa luetelluista säädöksistä, suurelta osin määräenemmistöpäätöksillä.

C. Kohti yhteisvastuuta sisämarkkinoiden toteuttamiseksi

Sisämarkkinat ovat vaikuttaneet merkittävästi unionin talouden kukoistukseen ja yhdentymiseen. Vuosien 2003–2010 uudessa sisämarkkinastrategiassa keskityttiin helpottamaan tavaroiden vapaata liikkuvuutta, yhdentämään palvelumarkkinoita, vähentämään verotuksellisten esteiden vaikutuksia ja yksinkertaistamaan sääntely-ympäristöä. Merkittävää edistymistä tapahtui liikenne-, televiestintä-, sähkö-, kaas- ja postipalvelumarkkinoiden avaamisessa kilpailulle.

Komissio ehdotti tiedonannossaan ”Sisämarkkinoiden hallinnoinnin parantaminen” ([COM\(2012\)0259](#)) horisontaalisia toimia, esimerkiksi selkeää ja helposti täytäntöön pantavaa uutta sääntelyä, tietotekniikan käytön tehostamista, jotta sisämarkkinaoikeuksia voidaan helpommin hyödyntää, ja kansallisten keskustusten perustamista seuraamaan sisämarkkinoiden toimintaa. Seuranta kuuluu erottamattomana osana talouspolitiikan eurooppalaisen ohjausjakson yhteydessä vuosittain annettaviin sisämarkkinakertomuksiin.

D. Sisämarkkinoiden elvyttäminen vuonna 2010

Komissio julkaisi lokakuussa 2010 tiedonannon ”Sisämarkkinoiden toimenpidepaketti” ([COM\(2010\)0608](#)), jotta markkinat saisivat jälleen uutta pontta ja jotta sisämarkkinapolitiikan keskiössä olisivat kansalaiset, kuluttajat ja pk-yritykset. Paketissa esitettiin toimia unionin talouden elvyttämiseksi ja työpaikkojen luomiseksi, mikä merkitsi entistä kunnianhimoisempaa sisämarkkinapolitiikkaa.

Lokakuussa 2012 komissio esitti toisen sisämarkkinoiden toimenpidepaketin ([COM\(2012\)0573](#)) sisämarkkinoiden kehittämiseksi edelleen ja sen vielä hyödyntämättömän potentiaalin käyttämiseksi kasvun moottorina. Tässä paketissa oli kaksitoista avaintoimea, jotka unionin toimielinten oli määrä hyväksyä nopeasti. Näissä toimissa keskityttiin neljään kasvu- ja työllisyyttä vauhdittavaan ja luottamusta lisäävään tekijään, jotka olivat 1) yhdentyneet verkot, 2) kansalaisten ja yritysten rajatylittävä liikkuvuus, 3) digitaalitalous sekä 4) yhteenkuuluvuutta ja kuluttajien etuja lisäävät toimet.

Toinen paketti noudatteli toimissaan komission ensimmäistä pakettia, ja siihen sisältyivät seuraavat toimet sisämarkkinoiden yhdentämiseksi edelleen:

- yritysten liikkuvuus (esimerkiksi ottamalla käyttöön säännöksiä pitkän aikavälin investointien saamiseksi käyttöön, uudistamalla maksukyvyttömyysmenettelyjä

ja auttamalla luomaan edellytykset uusien mahdollisuuksien antamiseksi epäonnistuneille yrittäjille)

- digitaalitalous (digitaalisten sisämarkkinoiden toteuttamiseksi vuoteen 2015 mennessä komissio esitti, että unionissa olisi edistettävä verkkokauppaa tekemällä maksupalveluista helppokäyttöisempiä, luotettavampia ja kilpailukykyisempiä; on puututtava syihin, joiden vuoksi nopeisiin laajakaistayhteyksiin ei investoida riittävästi, ja tehtävä sähköisestä laskutuksesta vakiolaskutustapa julkisissa hankintamenettelyissä)
- kuluttajien luottamus (esimerkiksi toteuttamalla toimenpiteitä, joilla varmistetaan pankkitilien käyttömahdollisuudet, avoimet ja vertailukelpoiset tilimaksut ja pankkitilin vaihtaminen nykyistä helpommin).

Komission oli määrä esittää kaikki toiseen sisämarkkinoiden toimenpidepakettiin liittyvät keskeiset säädösehdotukset viimeistään keväällä 2013 ja muut ehdotukset vuoden 2013 loppuun mennessä. Parlamenttia ja neuvostoa kehoitettiin hyväksymään säädösehdotukset ensisijaisena asiana. Saavutettu edistys esiteltiin sisämarkkinoiden toimenpidepaketista tehtyä tilannekatsausta koskevassa tutkimuksessa ”[Single Market Act: State of Play](#)”^[1].

Komissio antoi 28. lokakuuta 2015 tiedonannon ”Sisämarkkinoiden päivitys: enemmän mahdollisuuksia kansalaisille ja yrityksille” ([COM\(2015\)0550](#)). Siinä keskityttiin ihmisten jokapäiväistä elämää helpottaviin käytännön hyötyihin ja mahdollisuuksien luomiseen kuluttajille, ammattihenkilöille ja yrityksille. Tiedonannossa esitetyllä strategialla täydennettiin komission toimia investointien vauhdittamiseksi, digitaalisten sisämarkkinoiden mahdollisuuksien hyödyntämiseksi sekä kilpailukyvyä ja rahoituksen saannin parantamiseksi. Lisäksi sillä pyrittiin varmistamaan hyvin toimivat energian sisämarkkinat ja edistämään ja helpottamaan työvoiman liikkuvuutta sekä estämään sääntöjen väärinkäyttö. Jotta voitiin entisestään parantaa kauppatapoja sisämarkkinoilla, hyväksyttiin 17. huhtikuuta 2019 [direktiivi \(EU\) 2019/633](#), jolla kielletään tietyt hyvän kauppatapan vastaiset käytännöt. Näitä ovat esimerkiksi pilaantuvien tuotteiden maksujen viivästyminen ja tilausten peruuttaminen viime hetkellä.

Tällä hetkellä suurimpia sisämarkkinoiden kehittämiseen liittyviä haasteita on niiden digitaalisen ulottuvuuden toteuttaminen. Komissio julkaisi toukokuussa 2015 digitaalisten sisämarkkinoiden strategian ([COM\(2015\)0192](#)), jossa vahvistettiin tiukka lainsäädäntöohjelma Euroopan digitaalitalouden luomiseksi. Sen jatkoksi laadittiin ”Ohjelma Euroopalle”^[2].

Covid-19-pandemian aikana komissio antoi tiedonannon ”Euroopan h-hetki: korjaamalla ja kehittämällä parempaa seuraavalle sukupolvelle” ([COM\(2020\)0456](#)), jossa se totesi, että sisämarkkinoiden digitalisaatio olisi keskeinen tekijä kriisin jälkeisessä elpymisessä. Elpyminen puolestaan perustuu neljään osatekijään, jotka ovat 1) investoinnit yhteyksien parantamiseen, 2) vahvempi teollinen ja

[1]Tämän tutkimuksen teetti Euroopan parlamentin talous-, tiede- ja elämänlaatuasioiden politiikkayksikkö parlamentin sisämarkkina- ja kuluttajansuojavaliokunnan (IMCO) puolesta.

[2][Kunnianhimoisempi unioni: Ohjelma Euroopalle](#) – Poliittiset suuntaviivat seuraavalle Euroopan komissiolle (2019–2024).

teknologinen läsnäolo digitaalisen toimitusketjun strategisissa osissa (esim. tekoäly, kyberturvallisuus, pilvi-infrastruktura ja 5G-verkot), 3) todellinen datatalous ja yhteinen eurooppalainen data-avaruus sekä 4) oikeudenmukaisempi ja helpompi liiketoimintaympäristö.

EUROOPAN PARLAMENTIN ROOLI

Parlamentti oli liikkeellepaneva voima sisämarkkinoiden syntyyn johtaneessa kehityksessä. Se kannatti 20. marraskuuta 1997 antamassaan päätöslauselmassa varsinkin ajatusta sisämarkkinoiden muuttamisesta täysin yhdenmukaisiksi kotimarkkinoiksi vuoteen 2002 mennessä. Vuonna 2006 (esimerkiksi 12. helmikuuta, 14. helmikuuta, 16. toukokuuta ja 6. heinäkuuta 2006) antamissaan monissa päätöslauselmissa se kannatti ajatusta, että sisämarkkinat ovat yhteinen kehys ja lähtökohta monille unionin politiikoille.

Parlamentti on ollut aktiivinen myös sisämarkkinoiden elvyttämisessä. Kuluttajille ja kansalaisille tarkoitettujen yhtenäismarkkinoiden toteuttamisesta [20. toukokuuta 2010 antamassaan päätöslauselmassa](#) parlamentti korosti, että on toteutettava toimenpiteitä, joilla parannetaan kuluttajien ja pk-yritysten tietoisuutta ja valmiuksia ja lisätään kuluttajien luottamusta. Parlamentti otti kantaa sisämarkkinoiden toimenpidepakettiin kolmella 6. huhtikuuta 2011 antamallaan päätöslauselmalla: ”[Hallintotapa ja kumppanuus sisämarkkinoilla](#)”, ”[Sisämarkkinat eurooppalaisia varten](#)” ja ”[Yrityksiä ja kasvua tukevat sisämarkkinat](#)”.

[Huhtikuun 20. päivänä 2012 antamassaan päätöslauselmassa](#) ”Kilpailukykyiset digitaaliset sisämarkkinat – kärjessä sähköiset viranomaispalvelut” se peräänkuulutti selkeää ja johdonmukaista oikeudellista kehystä sähköisen todentamisen, sähköisen tunnistamisen ja sähköisten allekirjoitusten vastavuoroista tunnustamista varten. Ilman sitä rajatylittäviä hallinnollisia palveluja ei saada toimiviksi kautta unionin. Tämän jälkeen annettiin [22. toukokuuta 2012 päätöslauselma](#) sisämarkkinoiden tulostaulusta.

Parlamentti hyväksyi 11. joulukuuta 2012 kaksi sisämarkkinoita koskevaa päätöslauselmaa, jotka eivät liittyneet lainsäädäntöön: [pätöslauselma digitaalisten sisämarkkinoiden toteuttamisesta](#) ja [pätöslauselma digitaalisen vapauden strategiasta EU:n ulkopoliitikassa](#). Se korosti niissä kannattavansa ehdottomasti verkon neutraaliutta eli sitä, että verkkopalveluntarjoajat eivät syrji ketään eivätkä estä, haittaa tai heikennä esimerkiksi hinnan avulla kenenkään mahdollisuuksia käyttää haluamaansa palvelua sen lähteestä tai kohteesta riippumatta sisällön, sovelluksen tai palvelun käyttämiseen, lähettämiseen, saataville asettamiseen, vastaanottamiseen tai tarjoamiseen. Parlamentti kehotti komissiota ja neuvostoa myös edistämään ja suojelemaan digitaalisen vapauden korkeita standardeja EU:ssa. Päätöslauselmien päämääränä oli kehittää toimintalinjat ja käytäntö todellisten digitaalisten sisämarkkinoiden luomiseksi unionissa ja vastaamaan näin siihen, että keskeisillä aloilla maiden säännöt eroavat toisistaan. Verkon neutraaliuden ja avoimen internetin periaatteet sekä verkkovierailumaksujen poistaminen sisällytettiin säädöspakettiin, jolla vahvistetaan eurooppalaisia sähköisen viestinnän sisämarkkinoita ja koko Euroopan yhteen liittämistä koskevat toimenpiteet ([COM\(2013\)0627](#)).

Parlamentti on ollut erityisen aktiivinen sisämarkkinoiden hallinnoinnin alalla. Se hyväksyi [7. helmikuuta 2013 päätöslauselman](#) suosituksista komissiolle sisämarkkinoiden hallinnoinnista. Siinä sisämarkkinoiden hallinnointisykli sisällytetään erityisenä pilarina talouspolitiikan eurooppalaiseen ohjausjaksoon. Lisäksi parlamentti hyväksyi [25. helmikuuta 2014 päätöslauselman](#) sisämarkkinoiden hallinnoinnista eurooppalaisen ohjausjakson 2014 puitteissa ja [27. helmikuuta 2014 päätöslauselman](#) sisämarkkinoiden ongelmanratkaisuverkosta (SOLVIT). Parlamentti hyväksyi [12. huhtikuuta 2016 päätöslauselman](#) ”Kohti parempaa sisämarkkinasääntelyä”.

Parlamentti hyväksyi 26. toukokuuta 2016 [pätöslauselman](#) sisämarkkinastrategiasta ja kehotti siinä luomaan entistä innovatiivisemmat, syvemmät ja oikeudenmukaisemmat sisämarkkinat. Parlamentti kannatti yhteisen digitaalisen palveluväylän perustamista ([asetus \(EU\) 2018/1724](#)), jotta helpotetaan kansalaisten ja yritysten pääsyä näiden tarvitsemiin tietoihin, hallinnollisiin menettelyihin ja neuvontapalveluihin verkossa. [Tämän on määrä toteutua vuoden 2020 loppuun mennessä.](#)

Sisämarkkina- ja kuluttajansuojavaliokunnan (IMCO) teettämät tutkimukset osoittavat, että EU:n taloudessa on keskityttävä entistä [digitaalisempaan](#), [vihreämpään](#) ja [sosiaalisempaan](#) toimintaan^[3]. Valiokunta hyväksyi 2. joulukuuta 2020 mietinnön ”[Sisämarkkinoiden vahvistaminen: palvelujen vapaan liikkuvuuden tulevaisuus](#)”. Siinä korostetaan tarvetta varmistaa, että sisämarkkinasäännöt pannaan täytäntöön palvelujen osalta ja että komission valvoo täytäntöönpanoa paremmin.

Ennen kuin komissio antoi vuonna 2020 ehdotuksen uudeksi digitaalisia palveluja koskevaksi säädökseksi, parlamentin talous-, tiede- ja elämänlaatuasioiden poliittikkayksikkö järjesti IMCO-valiokunnan puolesta seminaarin [digi-aikaan sopivista sähköisen kaupankäynnin säännöistä](#). Seminaarissa asiantuntijat ja sidosryhmät toivat esiin tarpeen päivittää sähköistä kaupankäyntiä koskevaa EU:n nykyistä sääntelykehystä, jotta saadaan käyttöön sisämarkkinoiden täysi hyöty.

Lokakuun 20. päivä 2020 parlamentti hyväksyi kolme päätöslauselmaa: ”[Digitaalisia palveluja koskeva säädös: sisämarkkinoiden toiminnan parantaminen](#)”, ”[Digitaalisia palveluja koskeva säädös: kauppa- ja siviilioikeudellisten sääntöjen mukauttaminen verkossa toimivia kaupallisia yhteisöjä varten](#)” ja ”[Digitaalisia palveluja koskeva säädös ja perusoikeuskysymykset](#)”.

Covid-19-pandemian aikana parlamentti antoi 17. huhtikuuta 2020 [pätöslauselman](#), jossa se totesi, että sisämarkkinat ovat Euroopan yhteisen vaurauden ja hyvinvoinnin lähde ja keskeinen osa välittömiä ja jatkuvia toimia covid-19-epidemian torjumiseksi. IMCO-valiokunnan 9. marraskuussa 2020 järjestämässä [verkkoseminaarissa](#) analysoitiin covid-19-pandemian vaikutuksia sisämarkkinoihin ja kuluttajansuojaan ja esitettiin ehdotuksia siitä, miten voitaisiin varmistaa, että sisämarkkinat toimivat hyvin nykyisessä ja tulevaisuuden kriiseissä.

[3] Tutkimusaineistoon kuuluvat seuraavat tutkimukset: [Reducing costs and barriers for businesses in the single market](#) (2016), [A longer lifetime for products: benefits for consumers and companies](#) (2016) ja [Social economy](#) (2016). Sitten on laadittu seuraavat selvitykset: [The European Services Sector and the Green Transition](#) (2020), [The EU's Public Procurement Framework](#) (2020), [Sustainable Consumption and Consumer Protection Legislation](#) (2020) sekä [Promoting product longevity](#) (2020).

Parlamentti muistutti [19. kesäkuuta 2020 antamassaan päätöslauselmassa](#), että Schengen-alue on keskeinen EU-hankkeen arvostettu saavutus, ja kehotti jäsenvaltioita vähentämään liikkumisvapauden rajoituksia ja lisäämään ponnistelujaan Schengen-integraation loppuun saattamiseksi.

Viimeaikaiset tutkimukset osoittavat, että tavaroiden ja palvelujen vapaan liikkuvuuden periaatteen sekä tällä alalla hyväksytyin lainsäädännön tuottama hyöty on vuositasolla arviolta 985 miljardia euroa^[4].

Talous-, tiede- ja elämänlaatuasioiden politiikkayksikön marraskuussa 2020 julkaisemassa tutkimuksessa ”[Legal obstacles in Member States to Single Market rules](#)”^[5] havaittiin, että vaikka EU:n sisämarkkinat ovat esimerkki markkinoiden erittäin onnistuneesta yhdentymisestä, jäsenvaltioissa on edelleen esteitä, joiden vuoksi sisämarkkinoiden koko potentiaalia ei saada käyttöön. Tutkimuksessa kehoitetaan tarkastelemaan paikallisessa kontekstissaan ehdotettuja kansallisia sääntöjä, jotka saattavat olla ristiriidassa sisämarkkinasääntöjen ja -periaatteiden kanssa.

[Mariusz Maciejewski / Christina Ratcliff / Amy McGourty](#)
12/2020

[4]Poutvaara P. ym., 2019, [Contribution to Growth: Free Movement of Goods. Delivering Economic Benefits for Citizens and Businesses](#), julkaisu sisämarkkina- ja kuluttajansuojavaliokunnalle, talous-, tiede- ja elämänlaatuasioiden politiikkayksikkö, Euroopan parlamentti, Luxemburg; Pelkmans J. ym., 2020, [Contribution to Growth: The Single Market for Services. Delivering economic benefits for citizens and businesses](#), julkaisu sisämarkkina- ja kuluttajansuojavaliokunnalle, talous-, tiede- ja elämänlaatuasioiden politiikkayksikkö, Euroopan parlamentti, Luxemburg.

[5]Dahlberg, E. ym., 2020, [Legal obstacles in Member States to Single Market rules](#), julkaisu sisämarkkina- ja kuluttajansuojavaliokunnalle, talous-, tiede- ja elämänlaatuasioiden politiikkayksikkö, Euroopan parlamentti, Luxemburg.

